

INNOVATSION FAOLIYATLARNI AMALGA OSHIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MODELLARINI LOYIHALASH

Ataniyazova Maksuda Baltabayevna

Toshkent amaliy fanlar universiteti,
Umum-iqtisodiy fanlar kafedrasini mudiri
maksudaataniyazova81@gmail.com

Annotatsiya

Maqolada innovatsion faoliyatni amalga oshirishda davlat-xususiy sheriklik modellari va ularning tarkibiy mexanizmlari ko'rib chiqiladi. "Innovatsion faoliyatni amalga oshirishda davlat-xususiy sheriklik" konsepsiyasi shakllantirilib, ushbu hamkorlik modelini ishlab chiqish uslubi belgilanadi. Muallif innovatsion faoliyatni amalga oshirishda davlat-xususiy sheriklik konsepsiyasining asosiy qoidalari va uning afzalliklarini tavsif etgan holda iqtisodiyot uchun muhim jihatlarni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: davlat sektori, xususiy sektor, iqtisodiy mexanizm, davlat-xususiy sheriklik, innovatsiya, loyiha, modellarni loyihalash, konsepsiya, namunaviy dizayn.

Аннотация

В статье рассматриваются модели государственно-частного партнерства и их структурные механизмы при реализации инновационной деятельности. Сформировано понятие «государственно-частное партнерство при осуществлении инновационной деятельности» и определена методика развития данной модели сотрудничества. Автор описывает основные правила концепции государственно-частного партнерства при осуществлении инновационной деятельности и его преимущества, важные для экономики.

Ключевые слова: государственный сектор, частный сектор, экономический механизм, государственно-частное партнерство, инновация, проект, модельное проектирование, концепция, модельное проектирование.

Annotation

The article discusses models of public-private partnerships and their structural mechanisms in the implementation of innovative activities. The concept of "public-private partnership in the implementation of innovative activities" was formed and the methodology for developing this model of cooperation was determined. The author describes the basic rules of the concept of public-private partnership in the implementation of innovative activities and its advantages that are important for the economy.

Key words: public sector, private sector, economic mechanism, public-private partnership, innovation, project, model design, concept, model design.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotining yetakchi mamlakatlarida global raqobatning kuchayishi sharoitida ushbu mamlakatlar rezidenti bo'lgan tadbirkorlik subyektlarini innovatsion

faoliyatda ishtirok etishga jalb etishning aniq tendensiyasi yuzaga keldi. Bunday tadbirlar uni amalga oshirishda ishtirok etayotgan tashkilotlarga jahon bozorida noyob raqobatdosh ustunliklarni taqdim etadi.

Innovatsion faoliyatni amalga oshirishda davlat-xususiy sheriklikning (DXSh) huquqiy masalalari O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va hukumatining barqaror iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash va iqtisodiy faoliyatning innovatsion turiga o'tish bilan bog'liq muhim masaladir. Shu munosabat bilan O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 29-oktabrdagi "Ilm-fanni 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-6097-son¹ Farmoni qabul qilingan[1]. Mazkur farmon iqtisodiyot tarmoqlari va ijtimoiy sohani jadal rivojlantirish, ilmiy-intellektual hamda moliyaviy resurslarni to'liq safarbar etgan holda ilmiy-innovatsion salohiyatdan keng foydalanish, istiqbolda ilm-fanni muntazam isloh qilib borishning ustuvor yo'nalishlarini belgilash, zamonaviy bilimga ega va mustaqil fikrlaydigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash, ilmiy infratuzilmani modernizatsiya qilish ishlarini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarishga xizmat qilishi bilan ahamiyatlidir.

Konsepsiya hamda uning maqsadli ko'rsatkichlari va indikatorlari, ilmiy tashkilotlarning ilmiy-innovatsion faoliyati samaradorligini baholashga yo'naltirilgan milliy reyting tizimini joriy etish, ilm-fanda o'zini o'zi boshqarish tizimini rivojlantirish orqali davlat va ilmiy tashkilotlar o'rtasida ijtimoiy sheriklikni rivojlantirish hamda uning doirasida loyihalarni amalga oshirish, 2025-yilga qadar ilmiy-tadqiqot va ishlanmalar sohasidagi texnologik innovatsiyalarga xarajatlarning umumiy hajmida tashkilotning o'z kuchi bilan bajarilgan texnologik innovatsiyalarga xarajatlarning ulushini 3,5 baravarga, 2030-yilgacha esa 9 baravarga oshirish kabi maqsad-vazifalarni amalga oshirishni nazarda tutadi.

Bundan tashqari, ushbu konsepsiyada davlat-xususiy sheriklik mamlakatni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan[1].

ADABIYOTLAR SHARHI

Xorijiy va O'zbekistonlik olimlar tomonidan nashr etilgan iqtisodiy adabiyotlarda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi sheriklik munosabatlarining rivojlanish xususiyatlari, jahonda davlat-xususiy sheriklik mexanizmini samarali joriy etish modellari, rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda davlat-xususiy sheriklikdan foydalanish sohasi va yo'nalishlari ilmiy-nazariy hamda uslubiy jihatdan keng qamrovli tadqiq etilgan.

Dunyoda davlat-xususiy sheriklikni birinchilardan bo'lib keng tadqiq qilgan xorijlik olim E.R.Yeskombning fikricha, «DXSh davlat sektori tomonidan infratuzilma obyektlarini sotib olishning (davlat xaridlari) muqobil shakli bo'lib, davlat qarz mablag'lari yoki soliq tushumlaridan moliyalashtiriladi» [2]. Xorijlik olim bu ta'rifda DXSh asosan davlat byudjeti mablag'lari hisobidan moliyalashtirilishini nazarda tutadi.

¹ <https://lex.uz/ru/docs/-5073447>

Xorijlik iqtisodchi olim Dj.K.Gelbreyt [3] o'z asarida davlat va biznes o'rtasida sheriklik munosabatlari, investitsion mablag'larning shakllanishi, davlat-xususiy sheriklikning konseptual asoslari kabi yo'nalishlarni tadqiq qilgan.

Mahalliy iqtisodchi olimlar S.E.Elmirzaev, N.Sh.Shavkatov [4], G.Utemuradova [5] va S.Yunusovalarning [6] tadqiqotlarida davlat-xususiy sheriklik munosabatlarining tajribalari va mamlakatimizda qo'llash istiqbollari, davlat-xususiy sheriklikning asosiy shakllari tadqiq qilingan.

METODOLOGIYA

Davlat-xususiy sherikligining xorij tajribasi bo'yicha dunyo olimlari va iqtisodchilari tomonidan olib borilayotgan tadqiqotlarni o'rganish, ma'lumotlar to'plash, to'plangan ma'lumotlarni tahlil qilish, sintezlash, mantiqiy fikrlash singari iqtisodiy tadqiqot usullaridan keng foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston hukumati iqtisodiyotning xususiy sektorini DXSh asosida innovatsion faoliyatga jalb qilishni va samarali milliy innovatsion tizimni yaratishni rag'batlantiradigan bir qator qonun hujjatlarini qabul qildi. Biroq, hozirgi bosqichda O'zbekiston Respublikasi innovatsion faoliyatni amalga oshirishda DXShning tashkiliy-huquqiy, moliyaviy va iqtisodiy mexanizmlarini rivojlantirish bo'yicha jahon iqtisodiyotining yetakchi davlatlaridan jiddiy orqada qolmoqda.

Mahalliy amaliyotda o'rnatilgan DXSh modellari quyidagi sabablarga ko'ra mamlakatda innovatsion faoliyat rivojlanishiga ozgina hissa qo'shadi: qonun hujjatlarida kamchiliklar mavjudligi; ma'muriy tartibga solish vositalarining nomukammalligi; mavjud DXSh modellarining identifikatorni amalga oshirish shartlariga mos kelmasligi; ushbu modellarning mazmunini tashkil etuvchi mexanizmlarni birlashtirish imkoniyatining yo'qligi.

Ushbu muammolarga duch kelgan iqtisodiyotning xususiy sektori ko'pincha davlat-xususiy sheriklikda ishtirok etishga qiziqishni yo'qotadi. Shu munosabat bilan innovatsion faoliyatni amalga oshirishda sheriklikni amalga oshirish uchun tashqi va ichki muhit sharoitlariga moslasha oladigan bunday DXSh modellariga ehtiyoj mavjud. Model real tizim va undagi jarayonlarning soddalashtirilgan tasviri deb hisoblanadi [7].

Innovatsion faoliyatni amalga oshirishda DXSh modellarini loyihalash konsepsiyasini ishlab chiqish uchun "innovatsion faoliyat" va "davlat-xususiy sheriklik" tushunchalarini o'zaro bog'liqligini yanada aniqlash talab etiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-iyuldagi "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi O'RQ-630-son¹ qonuniga muvofiq, "Innovatsiya — fuqarolik muomalasiga kiritilgan yoki shaxsiy ehtiyojlar uchun foydalaniladigan, qo'llanilishi amaliyotda katta ijtimoiy-iqtisodiy samaraga erishishni ta'minlaydigan yangi ishlanma" sifatida tavsiflansa, "innovatsion faoliyatga — yangi ishlanmalarni tashkil

¹ <https://lex.uz/docs/-4910391>

etish, shuningdek ishlab chiqarish sohasida ularning o'tkazilishi va amalga oshirilishini ta'minlash bo'yicha faoliyat" sifatida ta'rif berilgan [8].

Zamonaviy ilmiy nazariyalar DXSh konsepsiyasining turli xil ta'riflarini taklif qiladi, ular orasida ikkita katta guruhni ajratib ko'rsatish mumkin. Birinchi guruh ta'riflarida asosiy e'tibor xususiy kapital manfaatlarining ustuvorligiga qaratilgan. Ikkinchi guruhga davlat organlari va davlat sektori manfaatlari ustuvorligini ifodalovchi ta'riflar kiradi [9].

Ushbu tadqiqot maqsadiga erishish uchun eng mos ta'rif L.G. Karanatovanning fikriga ko'ra, DXSh davlat va xususiy biznes o'rtasidagi hamkorlik, loyiha ishtirokchilarining har birining o'ziga xos imkoniyatlaridan foydalangan holda turli sohalarda va ilmiy-tadqiqot ishlarida loyihalarni amalga oshirish uchun hamkorligi sifatida tavsiflanishi mumkin [10].

Shunday qilib, innovatsion faoliyatni amalga oshirishda davlat-xususiy sheriklik deganda, bunday sheriklik ishtirokchilarining har birining o'ziga xos imkoniyatlaridan foydalangan holda innovatsion faoliyatni amalga oshirish maqsadida davlat va xususiy tadbirkorlik o'rtasidagi hamkorlik tushunilishi kerak.

O'zbekiston iqtisodiy amaliyotida innovatsion faoliyatni amalga oshirishda quyidagi eng keng tarqalgan DXSh modellari amal qiladi: konsessiya; maxsus iqtisodiy zonalar; investitsiya fondlari; mahsulot taqsimoti kelishuvi; oliy ta'lim muassasalari va yuqori texnologiyali ishlab chiqarishni yaratish bo'yicha kompleks loyihalarni amalga oshiruvchi sanoat korxonalari o'rtasidagi hamkorlik.

Biroq, bu modellar yuqori darajada tartibga solinganligi va innovatsion faoliyat amalga oshirilayotgan sharoitlarga moslasha olmasligi sababli, har doim ham innovatsion faoliyat rivojlanishiga hissa qo'shmaydi.

Universitetlar va sanoat korxonalari o'rtasidagi hamkorlik modeli innovatsion faoliyatni joriy etishda eng samarali ekanligini isbotladi. Uning huquqiy asosi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 1-apreldagi "Ilmiy va innovatsion faoliyatni rivojlantirish bo'yicha davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish to'g'risida"gi PF-6198-sonli Farmonidir. Bu ilg'or texnologiyalarni "ishlab chiqarish"ga qodir davlat, sanoat korxonalari va ilmiy tashkilotlarning sa'y-harakatlarini birlashtirish uchun asos bo'ldi. Ushbu model O'zbekiston iqtisodiy amaliyotida keng qo'llanilishini topdi, bu uning asosiy muammolari va ularning paydo bo'lish sabablarini shakllantirish imkonini berdi (1-jadvalga qarang).

Muammolarning aniqlangan sabablari innovatsion faoliyatni amalga oshirishda mavjud sharoitlarga moslashtirilgan DXSh modelini loyihalash orqali bartaraf etilishi mumkin.

1-jadvalda qayd etilgan DXSh modellari umumiy tashkiliy-huquqiy va moliyaviy-iqtisodiy mexanizmlarga ega. Innovatsion faoliyatni amalga oshirishda DXShning tashkiliy-huquqiy mexanizmi quyidagilarni o'z ichiga oladi: DXShni tashkiliy-huquqiy ro'yxatga olish (boshqaruv sub'yekti va ob'yekting turini, sheriklikni amalga oshirishning maqsad va shartlarini belgilaydi); sheriklar o'rtasida vakolatlarni taqsimlash (shartnoma ob'yektiga bo'lgan huquqlarni taqsimlash); sheriklar o'rtasida mas'uliyat, xavf va daromadlarni taqsimlash; DXShda ishtirok etish

(uning ishtirokchilariga beriladigan imtiyozlar va preferensiyalar); DXShni davlat tomonidan tartibga solish (DXShni davlat tomonidan tartibga solish usullari).

1-jadval

OTMlar va sanoat korxonalari o'rtasidagi hamkorlik modelining asosiy muammolari va ularning paydo bo'lish sabablari¹

Asosiy muammolar	Muammolarning paydo bo'lish sabablari
Innovatsion faoliyatni amalga oshirishga ilmiy jamoatchilikning alohida vakillarini jalb qilish	Tadqiqot natijalariga bo'lgan deyarli barcha huquqlar ilmiy tashkilotda qolishi sababli ilmiy jamoatchilikning alohida vakillarini Innovatsion faoliyatni amalga oshirishga jalb qilish uchun rag'batlarning yo'qligi
Ilmiy tashkilotlar va sanoat korxonalari uchun umumiy tadqiqot maqsadlarini ishlab chiqish	Ilmiy tashkilotlar va sanoat korxonalari o'rtasida tadqiqotlarni o'tkazish umumiy maqsadlarining yo'qligi, chunki ilmiy tashkilotlar ularni amaliy qo'llashning tijorat natijasi emas, balki tadqiqot jarayonining o'zidan manfaatdor
Ilmiy tadqiqotlar uchun barqaror moliyaviy bazani shakllantirish	Sanoat korxonalarini moliyalashtirish muammolari bilan bog'liq ilmiy tadqiqotlar uchun barqaror moliyaviy bazani shakllantirish imkoniyatining yo'qligi
Ilmiy tadqiqot natijalari asosida sanoat korxonalari tomonidan talab qilinadigan texnik hujjatlar	Ilmiy tashkilotlar xodimlarida sanoat korxonalari tomonidan talab qilinadigan hujjatlarni tayyorlash malakasi etishmaydi
Innovatsion faoliyatning tijorat samaradorligini ta'minlash	Potensial iste'molchilar orasida innovatsion faoliyat natijalariga qiziqishning yo'qligi

Innovatsion faoliyatni amalga oshirishda DXShning moliyaviy-iqtisodiy mexanizmi quyidagilarni o'z ichiga oladi: DXShni moliyalashtirish (qarzlar, kreditlar, subsidiyalar, grantlar); resurslar bilan ta'minlash (sub'yekt va ob'yekt tomonidan qo'shilgan resurslar bilan ta'minlash ulushi); soliqqa tortish (soliq stavkalari va kechiktirishlar); sug'urta (sug'urta tariflari va kechiktirishlar); tarifkatsiya (tarif stavkalari va kechiktirish).

Innovatsion faoliyatni amalga oshirishdagi DXSh mexanizmlari o'ziga xos xususiyatlar va bu xususiyatlarning ma'nolaridan iborat. Masalan, universitetlar va sanoat korxonalari o'rtasidagi hamkorlik modeli raqobat tartib-taomillarini tashkil etish tartibi, moliyalashtirish, subsidiyalar, rag'batlantirish, ilmiy-tadqiqot va ishlanmalar uchun majburiy xarajatlar darajasini belgilash, hisobot shakllari kabi ko'plab turli xil DXSh mexanizmlarining kombinatsiyasi hisoblanadi va hokazo.

O'z navbatida, subsidiyalash mexanizmi subsidiyalar shartlari, muddatlari va hajmlari, subsidiyalarni taqsimlash shartlari va boshqalarning xususiyatlarining yig'indisidir. Va subsidiyalar shartlari kabi xususiyat bu holda 1 yildan 3 yilgacha bo'lgan qiymatlarga ega bo'lishi mumkin. Majburiy ilmiy-tadqiqot xarajatlari darajasini tavsiflovchi belgi DXSh moliyalashtirish hajmining 20% dan 100% gacha ko'p qiymatlarga ega bo'lishi mumkin.

¹ Муаллиф ишланмаси

Shunday qilib, biz innovatsion faoliyatni amalga oshirishda DXSh modeli tashkiliy, huquqiy va moliyaviy-iqtisodiy mexanizmlar, ularning xususiyatlari va ushbu xususiyatlarning ma'nolarining kombinatsiyasi degan xulosaga kelishimiz mumkin. Innovatsion faoliyatni amalga oshirishda DXSh modelini loyihalash sheriklikda ishtirok etish to'g'risida qaror qabul qilgan shaxsning hujjatlar to'plami shakliga ega bo'lishi mumkin bo'lgan — ehtimoliy holat prototipi — innovatsion faoliyatni amalga oshirish bo'yicha DXSh shartnomasini yaratish bo'yicha faoliyatidir. Ushbu shartnoma innovatsion faoliyatni amalga oshirishda DXSh xususiyatlarining barcha mexanizmlari, xususiyatlari va qiymatlarining o'ziga xos kombinatsiyasini aks ettiradi.

Innovatsion faoliyatni amalga oshirishda DXSh modellarini loyihalash konsepsiyasi quyidagi tarkibiy qismlarga asoslanadi: innovatsion faoliyatni amalga oshirishda DXShning umumlashtirilgan tarkibiy modeli; DXShning tashkiliy-huquqiy va moliyaviy-iqtisodiy mexanizmini fasetli tasniflash usuli; DXShning tashkiliy-huquqiy va moliyaviy-iqtisodiy mexanizmi kombinatsiyasiga, ularning belgilari va ushbu belgilarning xususiyatlariga asoslangan, innovatsion faoliyatni amalga oshirishda ko'plab o'ziga xos DXSh modellarini loyihalash usullari.

Har qanday boshqaruv mexanizmi boshqaruv sub'yekti va ob'yektining mavjudligini nazarda tutadi. Sub'yekt sifatida odatda boshqaruv organi tushuniladi. Ob'yekt odatda boshqaruv sub'yekti boshqaruv mexanizmi yordamida ta'sir qiladigan tashkiliy tuzilmani anglatadi. Binobarin, boshqaruv mexanizmini nazorat sub'yektining boshqaruv ob'yektiga ta'sir qilish usuli deb hisoblash mumkin [11].

Shunday qilib, innovatsion faoliyatni amalga oshirishda DXShning umumlashtirilgan tarkibiy modeli quyidagi elementlardan iborat bo'ladi: boshqaruv sub'yekti, ya'ni hududiy, mintaqaviy yoki mahalliy hokimiyat organlari; boshqaruv ob'yekti, ya'ni innovatsion faoliyatni amalga oshirishda DXShda ishtirok etuvchi jismoniy yoki yuridik shaxs; innovatsion faoliyat amalga oshirilayotgan DXShning tashqi va ichki muhiti shartlari; boshqaruv sub'yektining boshqaruv ob'yektiga ta'sir qilish mexanizmlari (DXShning tashkiliy-huquqiy va moliyaviy-iqtisodiy mexanizmi); innovatsion faoliyatni amalga oshirishda DXShda jalb etilganlar tomonidan olinadigan manfaatlar.

Innovatsion faoliyatni amalga oshirishning o'ziga xos shartlariga eng moslashtirilgan DXSh mexanizmlarining kombinatsiyasini tanlashda ularni tasniflashning turli usullari qo'llaniladi. Zamonaviy ilmiy nazariyalar bizga DXSh mexanizmlarini va ularning xususiyatlarini tasniflashning umumiy qabul qilingan usulini bermadi.

Optimal tasniflash usuli hind matematigi S. R. Ranganatan tomonidan ishlab chiqilgan fasetli tasniflash hisoblanadi [12]. U faset deyiladigan, ya'ni ba'zi tasniflash belgilarining bir xil qiymatni o'z ichiga olgan guruh tushunchasiga asoslanadi. Masalan, DXShni moliyalashtirish hajmini aks ettiruvchi tasniflash xarakteristikasi pul birliklarida ifodalangan ko'plab bir xil qiymatlarga ega bo'lishi mumkin. Bunday bir xil qiymatlar guruhi faset deb ataladi (1-rasmga qarang).

Faset tasnifi DXSh mexanizmlarini, ularning xususiyatlarini va ushbu xususiyatlarning ma'nolarini ularga fasetlarni belgilash orqali birlashtirish imkonini beradi. Tasniflash innovatsion faoliyatni amalga oshirishda DXSh modellarining tarkibiy elementlarini aniq tavsiflash imkonini beradi va qaror qabul qiluvchi ushbu hamkorlik amalga oshiriladigan o'zgaruvchan sharoitlarga modelning moslashuvi haqida kerakli ma'lumotlarni oladi.

Ushbu modellarni loyihalashda DXSh mexanizmlarining xususiyatlari soni 20 dan ortiq bo'lishi mumkin. Binobarin, bunday dizayn ko'p mezonli qarorlar qabul qilish muammosi xarakterini oladi.

1 fasetning mumkin bo'lgan qiymatlari	1 faset		2 fasetning mumkin bo'lgan qiymatlari	2 faset		3 fasetning mumkin bo'lgan qiymatlari	3 faset	
	1			1			1	
	2			2			2	
	3			...			3	
	4			m			...	
	...						k	
	n							

1-rasm. Faset tasnifi usulidan foydalanganda xususiyatlarni guruhlash sxemasi [12]

Usul quyidagi harakatlar tartibini o'zida namoyon etadi:

tadqiqot ob'ektining tarkibiy elementlari fasetlar va ularning tarkibiy belgilari ko'rinishida taqdim etiladi;

tasniflash qaror qabul qiluvchi uchun eng qulay faset formulasiga muvofiq faset xususiyatlarini birlashtirish orqali quriladi (2-jadvalga qarang) [12].

2-jadval

Fasetli tasniflash usulidan foydalangan holda tadqiqot ob'ekti modelining tavsifi [12]

	1 faset	2 faset	3 faset	4 faset
Ob'ekt	2 qiymat	3 qiymat	1 qiymat	7 qiymat

Bunday muammoni hal qilish usuli [13] da taklif qilingan. Ushbu muammoni hal qilish uchun siz quyidagi amallarni bajarishingiz kerak:

vazifani shakllantirishni amalga oshirish — Innovatsion faoliyatni amalga oshirishda DXSh modelini loyihalash;

baholanadigan turli tadqiqot obektlarini (xususiyatlarini) aniqlash — faset tasniflash usulidan foydalangan holda DXShning tashkiliy-huquqiy va moliyaviy-iqtisodiy mexanizmlari tarkibiy xususiyatlarini aniqlash;

qaror qabul qiluvchi shaxs innovatsion faoliyatni amalga oshirish shartlariga qarab belgilaydigan baholash mezonlarini tanlash;

foydalanish qulayligiga qarab qaror qabul qiluvchi tomonidan belgilanadigan mezonlarni o'lash shkalasini aniqlash;

qaror qabul qiluvchining imtiyozlar tizimini aniqlash;

xususiylarni baholash va berilgan shartlar uchun eng maqbullarini tanlash — DXShning tashkiliy-huquqiy va moliyaviy-iqtisodiy mexanizmlari kombinatsiyasi, ya'ni innovatsion faoliyatni amalga oshirishda muayyan DXSh modelini loyihalash.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Taklif etilayotgan konsepsiya g'oya, asosiy maqsad va vositalarni aks ettiradi. Etakchi g'oya innovatsion faoliyatni amalga oshirishda berilgan shartlarni qondiradigan va ularning o'zgarishlariga moslasha oladigan DXSh modellarini loyihalash zarurati hisoblanadi. Asosiy maqsad — innovatsion faoliyatni amalga oshirishda DXSh modellarini loyihalash usulini ishlab chiqishdan iborat. Vositalar to'plami innovatsion faoliyatni amalga oshirishda aniq DXSh modellarini samarali loyihalashni ta'minlashi kerak bo'lgan usul va tartiblarni ifodalaydi.

Muallifning fikricha, ishlab chiqilgan konsepsiya quyidagi afzalliklarga ega:

- qaror qabul qiluvchilar tomonidan maxsus tayyorgarliksiz foydalanish imkoniyati;

- innovatsion faoliyat amalga oshirilayotgan tashqi va ichki DXSh muhitidagi har qanday o'zgarishlarga moslashish qobiliyati;

- har qanday turdagi innovatsion faoliyatga taalluqliligi;

- innovatsion faoliyatni amalga oshirishda ma'lum bir DXSh modelining dizayn natijalarini taqdim etishning aniqligi.

Mazkur konsepsiya davlat organlari va xususiy tashkilotlarning boshqaruv organlari faoliyatida, shuningdek, yakka tartibdagi tadbirkorlarning innovatsion faoliyatni amalga oshirish uchun DXShda ishtirok etishida qo'llanilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Государственно-частное партнерство: основные принципы финансирования / Э.Р. Йескомб; Пер. с англ. – М.: Alpina Publisher, 2015. – 457 с. С. 24.

2. Гэлбрейт, Дж.К. Экономические теории и цели общества = Economics and the Public Purpose (1973) / Под общ. ред. и с предисл. Н.Н. Иноземцева, А.Г. Милейковского. – М.: Прогресс, 1976. – 408 с.

3. Elmirzaev S.E., Shavkatov N.Sh. Davlat-xususiy sheriklik munosabatlarining ilg'or xorij tajribalari va mamlakatimizda qo'llash istiqbollari. // "Xalqaro moliya va hisob" ilmiy elektron jurnali. № 3, iyun, 2019.

4. Utemuratova G.X. Xizmat ko'rsatish sohasida davlat-xususiy sherikligi rivojlanishining metodologik asoslarini takomillashtirish. Dissertatsiya avtoreferati. 2023-yil.

5. Yunusova S.B. Davlat-xususiy sheriklik asosida infratuzilma loyihalarini amalga oshirishning ilg'or xorij tajribalari. // "Iqtisodiyot va ta'lim" ilmiy jurnali. / 2023-yil 1-son, 522-530-betlar. https://doi.org/10.55439/ECED/vol24_iss1/a82

6. Неумин Я.Г. Модели в науке и технике: история, теория, практика / Я.Г. Неумин. – Л.: Наука, 1984. – 189 с.
7. O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 24-iyuldagi “Innovatsion faoliyat to‘g‘risida”gi O‘RQ-630-sonli Qonuni. <https://lex.uz/docs/-4910391>
8. Алпатов А.А. Государственно-частное партнерство: механизмы реализации / А.А. Алпатов, А.В. Пушкин, Р.М. Джапаридзе. – М.: Альпина Паблишерз, 2010. – 196 с.
9. Каранатова Л. Использование механизмов государственно-частного партнерства для реализации инновационных проектов // Экономика и управление. – 2010. – №12. – С. 143–146.
10. Основы менеджмента: учебник для студентов вузов, обучающихся по экономическим специальностям / Н.Д. Эриашвили [и др.]; под ред. И.В. Бородушко, В.В. Лукашевича. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 271 с.
11. Ранганатан Ш.Р. Классификация двоеточием. Основная классификация. Пер. с англ. / Под. ред. Т.С. Гомолицкой. – М.: ГПНТБ СССР, 1970. – 422 с.
12. Гафт М.Г. Принятие решений при многих критериях / М.Г. Гафт. – М.: Знание, 1979. – 64 с.